

POUZE JEDNO ze 171 dětí z dětského domova **DOSTUDUJE** vysokou školu

GRACIÁN (20): Chci všem dokázat, že nejsem hlupák!

Ve druhé třídě základní školy propadl a hrozila mu zvláštní škola. Když se pak dostal do dětského domova, chtěl sobě i okolí dokázat, že není hloupý. Dokázal to. Dnes je úspěšným studentem prvního ročníku univerzity Jana Ámose Komenského.

Graciána Svačinu zastihl náš objektiv na stáži v mediální společnosti Donath-Burson-Masteller.

S Graciánem Svačinou (20) se život nemazlil. Se svými rodiči a dvěma mladšími bratry žil v Nové Říši nedaleko Telče a už od útlého věku zažíval bití, bidu i hlad. „Byli jsme chudí, často jsme večer usínali hladoví s nadějí, že ráno najdeme na stole něco k snědku. Maminka byla sice laskavá, ale to nestačilo k tomu, aby se o nás tři dokázala dobře postarat. A tatínek rozdával spíš rány, sám nic lepšího nezažil,“ odkrývá své neveselé vzpomínky sympatický mladík.

Ani jeho další osud se nevyvíjel nijak růžově.

S malým školákem se nikdo z rodičů neučil, a tak když ve druhé třídě základní školy přinesl na konci roku vysvědčení s pětkami, propadl. Bylo mu osm let.

Odvlekli je do děčáku

Ačkoli se nerad vrací do minulosti, jednu vzpomínku má prý stále před očima. „Bylo mi kolem deseti let, bráchovi Jirkovi osm a malému Tomáškoví pět, když si pro nás domů přijela dvě auta. Na ten červený volkswagen a policejní vůz nikdy nezapomenu. Vystoupili z nich cizí lidé a všechny nás odvedli pryč z domova. Nevěděl jsem, co se děje, nikdo nám nic neřekl,“ pokračuje Graci ve vyprávění. V autě si prý připadal jako zločinec.

„Seděl jsem na sedačce mezi dvěma muži a ti mi říkali věci, které mě absolutně nezajímaly. Já chtěl vědět, co je s bratry, které vezli ve druhém voze policisté. U každé zatáčky jsem se jen otáčel a zoufale sledoval

blinkr policejního auta vzadu, jestli jedeme společným směrem. Hrozně jsem se bál, že nás od sebe oddělí,“ chrlil ze sebe Gracián. Úleva prý přišla teprve před vchodem do Dětského domova v Jemnici, kam se sourozenci z rozhodnutí soudu dostali. „Všechny nás tam vysvětlili do naha a poslali se umýt. Bez jediného slova vysvětlení. Nevěděli jsme, proč tam jsme, co s námi bude. O citlivém a vhodném chování k nám to opravdu nebylo,“ hodnotí dnes Graci tehdejší situaci.

Od pětáků k vyznamenání

V novém domově však nejstarší z bratrů poznal pro něj něco zcela nezvyklého. On i jeho bratři měli čistou postel, pravidelný řád a plně talíře, kdykoli potřebovali nasytit. Další velkou změnou byla nová škola v Jemnici, kam začal Gracián chodit.

„Byla tam férová paní učitelka, a ta mi otevřela oči. Řekla, že viděla mé posudky ze školy a že teď mám poslední šanci na záchranu. Když se prý nezačnu pořádně učit, hrozí mi přeřazení do zvláštní školy,“ přiznává Gracián, se kterým prý její slova silně otrásla. Najednou si uvědomil, že nechce být další hloupý kluk z děčáku,

jak ho čas od času slovně častovali spolužáci, kterým dobré rodinné zázemí nechybělo. „Sobě i jim jsem chtěl dokázat, že zvládnu to co oni, a tak jsem se časem z pětáků vypracoval na čtyřky, pak na trojky a nakonec jsem skončil devítku s vyznamenáním,“ pochlubí se chlapec s patřičnou hrdostí.

Nic ale nebylo zadarmo. Gracián každý den dřel a ještě před odchodem do školy si opakoval učivo. „Možná tomu nebudete věřit, ale ta touha obstát ve škole byla tak velká, že jsem kvůli tomu vstával v pět ráno! Když to zjistila teta Lenka, koupila mi lampičku. To abych si nekazil oči,“ zmíní kudrnatý mladík laskavou vychovatelku z dětského domova.

Na pubertu nebyl čas

Kromě pilného studia se Gracián celou dobu staral o své dva mladší bratry a snažil se jim nahradit chybějící rodiče. „Na pubertu nebyl čas, předčasně jsem dospěl. Najednou šlo stranou moje já a myslil jsem hlavně na brášky. Když jsem se rozhodoval, čím budu, neviděl jsem jinou cestu než se stát vychovatelem a být nablízku dětem, kterým bych měl co dát,“ popisuje důležitou volbu. S usilovností sobě vlastní si splnil

Bráchové Svačinovi – vlevo nejstarší Gracián, uprostřed nejmladší Tomáš, vpravo Jiří.

10_11_c44.indd 6

i další cíl. Letos v květnu složil maturitu na znojenském pedagogickém lyceu. „S vysvědčením jsem potom zajel domů. Maminka mi řekla, že je na mě pyšná, ale tatínek nic. Slyšel jsem, že se pak mým úspěchem v obci chlubil. Neřeším to, on ani neumí být jiný, už dávno jsem mu to odpustil,“ říká Gracián velkoryse.

Netrvalo dlouho a chlapec své okolí ohromil ještě jednou. To když ho přijali na Univerzitu Jana Ámose Komenského v Praze. „Jsem zatím v prvním ročníku, ale co jsem doposud ve škole zažil, mě uchvátilo. Zaměřil jsem se na studium žurnalistiky, sociální a masové komunikace a všechno mě moc baví,“ usmívá se mladík, kterému studium na soukromé škole hraří Nadace Terezy Maxové dětem. Jeho snem je stát se investigativním novinářem. První praktické zkušenosti zatím sbírá v časopise pro děti z dětských domovů – Zámeček.

Můj osud je i v rukou jiných

Když se Graciho zeptáte, jak se mu žije v Praze, trochu mu povadnou koutky. Oceňuje sice svobodu, ale jako kluk z dětského domova má život podstatně složitější než ostatní vysokoškoláci. Vede rozsáhlou administrativní agendu, ve které do detailů vykazuje všechny své náklady, protože musí vyžít s denním limitem na jídlo ve výši 85 Kč a měsíčním kapesným ve výši 300 Kč.

„S těmi penězi bych samozřejmě nevyžil. Jen nákup základních potřeb na holení a kredit na mobil by mi vyčerpal celý limit. A tak chodím na malé brigády, abych si přivydělal. Ale potřeboval bych sekretářku, protože každou vynaloženou korunu musím dokladovat, schovávat účty, sčítat a odčítat...“ říká statečný student.

Starosti ale nemá jen s účetnictvím. „Dvakrát do roka musím například obnovovat smlouvu o dobrovolném pobytu v dětském domově, ve kterém mohu jako student VŠ žít do 26 let. Nikde však nemám garantováno, že to tak bude i do budoucna. Je to jen na rozhodnutí ředitelky tohoto zařízení, která mi smlouvu může,

ale nemusí dát,“ vysvětluje Gracián podstatu problému, který mu teď leží na srdci. „V napětí se nežije dobře, už jsem si ho užil dost, teď potřebuju mít klid na studium a jistotu střechy nad hlavou. O ni budu bojovat,“ prohlásí odhodlaně mladík.

Nečekaně dospělé sny

Od mnohých vrstevníků se Gracián liší svou cílevědomou usilovností. Asi nepřekvapí, že jeho snění se jako obloukem vrací k tomu, co ve svém dětství postrádal. „Už jako malý jsem věděl, že nechci žít tak jako naši. Mám poměrně jasnou představu o rodině, kterou nejen užívám, ale také dobře povedu a budu na ni pyšný,“ má nečekaně jasno mladík.

Představa, že by jeho budoucí ratolesťi skončily v dětském domově a on jim nedopřál možnost vzdělání, je pro něj zcela nepřijatelná. „Zatím to trénuju na bratřech. Jirka se vyučil elektrikářem a pokračuje na nástavbovém maturitním studiu, nejmladší Tomáš je v deváté třídě a učí se ještě líp než já. Půjde určitě na střední školu,“ pochlubí se Gracián s netajenou hrdostí a neopomene zmínit, jak vzácně dobré vztahy mezi sebou sourozenci mají.

Dost možná, že tihle tři mladíci vylepší smutnou statistiku (viz. tabulka Cheete pomoci?) vypovídající o nízkém vzdělání dětí z dětských domovů. Nejstarší Gracián je ale na nejlepší cestě všem dokázat, že když je vůle a chuť, dokáže člověk bez ohledu na nepříznivý start a životní překážky cokoli.

VLADISLAVA TOMANOVÁ

Chcete pomoci?

Zatímco v běžné populaci dosáhne vysokoškolského a vyššího odborného vzdělání každé 4. dítě ve věku od 20 do 29 let, mezi dětmi z dětského domova je to jen každé 171. Dítě z běžné rodiny tak má více než čtyřicetkrát větší šanci studovat vysokou školu.

„Důvody nižšího vzdělání u dětí z dětských domovů mají základ už v nevyhovujícím rodinném prostředí,“ říká Naďa Dittmannová, ředitelka sdružení Spolu dětem, které se svými projekty snaží vzdělávání dětí a mladých lidí žijících v dětských domovech a pěstounských rodinách podporovat. „Špatný start se s nimi táhne a je doplněn o řadu dalších problémů. Například když se v dětství nenaučí cizí jazyk, je to při přijímacím řízení na vysokou školu téměř vždycky problém,“ dodává.

Zájemci, kteří mají chuť podpořit vzdělání a talent konkrétního dítěte, se mohou podívat na internetové stránky sdružení www.sance.cz. Nejčastěji jde o platbu za autoškolu, jazykové kurzy, příspěvek na speciální školní pomůcky apod.